KNIPESJÖLEDEN

9 km

www.skaraborgsleder.se

Rev 27 mars, 2026

Välkommen på en härlig promenad runt Knipesjön. Leden går i ett sjönära landskap med mycket granskog och inslag av kulturbygd. Du kommer även att se spår av den stora sjösänkning som skedde på 1850-talet, vilken hade en stor inverkan på det relativt flacka området. Knipesjöns utflöde ändrades och spåren av den gamla strandvallen syns väl. Ledens svårighetsgrad ligger runt medel och det tar ca tre timmar att gå ett varv i ett normalt vandringstempo.

LEDEN

Den ca 9 km långa leden går i ett bitvis flackt och bitvis kuperat landskap. Går du motsols upplevs höjdvariationen mindre. Knipesjöleden följer stigar, enklare vägar, går även i ren skogsmark och har spänger i våtare partier. Oömma skor rekommenderas. Leden har violetta markeringar.

Vägbeskrivning: 1) Från Falköping/Skövde följer du väg 26/47, svänger av mot Mullsjö N och följer Falköpingsvägen. 2) Från Jönköping följer du väg 26/47, svänger av mot Mullsjö och fortsätter på Falköpingsvägen (norrut) vid rondellen mittemot Ingo/Frendo. Från Falköpingsvägen viker du sedan in på Bosebyleden och slutligen mot MSOK-stugan där du kan parkera. 3) Från Habo svänger du av mot Havstenshult innan du når Mullsjö och följer vägen till MSOK-stugan.

LANDSKAP OCH NATUR

Trakten bär många spår från den senaste istiden. Framförallt är det olika former av blockstensmorän som format landskapet. Under stigar och skogsvägar kan du ofta känna den hårda marken och ibland ser du stora flyttblock i landskapet. Dessa stenar slets loss från berggrunden av den enorma inlandsisen och spolades antingen ut vid isranden när glaciären smälte, eller bakades in i isen och kunde driva iväg ganska långt med isblock som då och då bröts loss.

En stor del av landets sjösänkningar skedde på 1850-talet för att frigöra brukbar mark. År 1854 sänktes Knipesjön med knappt två meter, vilket fick en stor inverkan på landskapet. Ca 70 tunnland frilades. Utloppet västerut mot Vänern och Kattegatt sinade medan utloppet österut via Knipån mot Vättern och Östersjön fick ett ökat flöde. I sjöns västra kant går leden nedanför den gamla strandvallen, dvs du går här på gammal sjöbotten.

Det som dominerar landskapet är granskog med enstaka eller små partier av tall. Det bidrar till bra svamp- och bärmarker.

I viken vid Knipan finns bl a flotagräs (Sparganium gramineum). De tunna gräsliknande bladen är ca 2 m långa och flyter. Om flotagräs skrev Carl von Linné i Flora Lapponica att "Kor och hästar tycka mer om dennas blad än om alla andra gräs, och därför är det ett svenskt ordspråk: »han lefver som ko i flotagräs», dvs han lefver ett lyckligt lif i största kräslighet."

MÄNNISKORNAS HISTORIA

Flera av gårdarna kring Knipesjön är kända från 1500-talet, men är troligen äldre. T ex ägdes Boseby, Sjöbo och Liabäck av Erik Abrahamsson Leijonhufvud, ståthållare över Västergötland år 1512 och gift med Ebba Eriksdotter Vasa. Han var en av de adelsmän som bjöds in till förhandlingar av danskarna i Stockholm år 1520. Istället för förhandlingar avrättades dock samtliga inbjudna adelsmän i det som senare kom att kallas Stockholms blodbad. Även Knipan är känd sedan 1500-talet och Hovmanstorp finns omnämnt på 1600-talet.

Leden passerar ett par gamla torpställen som ursprungligen var soldattorp. Kärret är från sent 1600-tal och Lövhagen är från tidigt 1800-tal.

Markerna kring Knipesjön är relativt steniga och passar mindre bra för jordbruk. Därför är istället skogsbruk och djurhållning en viktig del i gårdarnas försörjning. Det finns spår av skvaltkvarnar, men de var inte särskilt lönsamma då vattenflödet i bäckarna bara var tillräckligt stort under vår och höst.

Tranor vid Knipesjön (GL)

VI REKOMMENDERAR ÄVEN

- Kulturled Gyljeryd, 6 km
- Blå Spåret, 6 km
- Eriksgatuleden, 7 km (14 km retur)
- Ryforsleden, 7 km
- Stråkenleden, 10 km (lätt att kombinera med Ryforsleden)
- Röda Spåret, 9 km
- Mullsjö Runt, 22 km
- Södra Vätterleden, Hotel Mullsjö-Bottnaryd, 28 km
- Västra Vätterleden, Fagerhult-Hotel Mullsjö, 31 km

VIKTIGA TELEFONNUMMER

- **Mullsjö kommun**, tel 0392-140 00
- **Nummerupplysningen**, tel 118 118
- **Nödsituation**, tel 112
- **Vårdcentral**, tel 010-242 47 00

LEDBESKRIVNING

1. Mullsjö Skid- och orienteringsklubb (MSOK) bildades år 1954 efter att tidigare varit en del av Mullsjö IF. Föreningen har flera svenska mästare på sitt samvete. Stugan byggdes år 1989 och ligger ca 300 meter över havsnivån. Förutom löpspår finns här fina skidspår. En konstsnöanläggning används vintertid, vilken garanterar bra skidförhållanden - förutsatt några dygns kyla. Under säsong (senare delen av augusti till början av juni) är stugan öppen kvällstid tisdagar och torsdagar med bl a fika. Då är du givetvis välkommen in.

2. Knipesjön fick troligen sitt namn av att fågelarten knipa är vanlig vid sjön. Sjön sänktes med knappt två meter år 1854. Det frigjorde ca 70 tunnland mark. Å andra sidan blev sjödjupet maximalt fyra meter och grunda delar av sjön tenderar nu att växa igen. Sjöns tillflöde av vatten är relativt litet och ojämnt, vilket gör att bäckarna ofta torkar ut under sommaren.

Sjöar i Mullsjötrakten har som regel sandig botten. Knipesjön är däremot både näringsfattig och har en dyig botten, vilket är en typisk miljö för **flotagräs** (Sparganium gramineum) som växer i sjöns östra kant kring Knipan. Flotagräs är en art i familjen kaveldunsväxter. De ca två meter långa och tunna gräsliknande bladen flyter längs ytan, därav växtens namn ”flota” som kan härledas till orden ”flyta” och ”flotte”. Enligt Linné är flotagräs det småländska namnet på växten.

3. Flyttblock. Vid vägskälet ligger ett stort flyttblock som hamnade här under den senaste istiden. För ca 13.000 år sedan låg inlandsisens kant kring Mullsjötrakten. Då smältvattnet bildade enorma innanhav som Baltiska issjön kunde stenar som bakats in i stora isblock driva iväg långa sträckor.

4. Knipan har sannolikt fått sitt namn från sjön. Gården nämns första gången i Visingsborgs jordebok år 1572 och så som kronotorp. Nuvarande manbyggnad uppfördes i början av 1800-talet och har senare renoverats. Ladugård och loge byggdes år 1905. Gården har ett vackert läge vid Knipesjön.

Strax väster om Knipan följer leden en grusväg mot Hovmanstorp. Längs stengärdesgården på vägens östra sida kan du ana vägens tidigare dragning.

5. Knipån dikades ut och stensattes vid sjösänkningen år 1854. Sjöns avrinning kom nu att enbart följa Knipån via Furusjön till Vättern. Därifrån fortsätter vattnet österut via Motala ström till Bråviken (Norrköping) vid Östersjön. Det extra vattenflödet förbi Julared en bit nedströms var säkert välkommet för att driva gårdens kvarn.

6. Lövhagen var ett soldattorp från början av 1800-talet. Torpet låg under Julareds rote och kallades då Löfstugan. Här fanns en tid affär som drevs av Bergbom. År 1904 flyttade han affären till Pustakulle-Anneberg vid Julared och boningshuset flyttades till Marbäcken.

7. Marbäcken har ett något ”lynnigt” vattenflöde. Det berättas att den skvaltkvarn som fanns vid Hovmanstorp enbart kunde användas vid vår och höst då vattenflödet var tillräckligt bra. Marbäckens vatten kommer bl a från Kattefjällsmossen som ligger en bit norrut.

8. Kärret har troligen fått sitt namn från den omgivande sanka marken före sjösänkningen år 1854. Soldattorpet är relativt gammalt och tillhörde roten Rävåsen, St. Bråared och Hovmanstorp. Mellan åren 1676-1894 inhyste torpet 20 soldater med sina familjer. Torparlivet var ofta ganska svårt och inte minst i orostider med pest och krig. Nedan några av soldaternas livsöden. Den förste soldaten som bodde på Kärret hette Lars Eskilsson som pensionerades några år senare då han var ”gammal och sjuklig”. Jöns Jonsson dog på slagfältet under Karl XII krig år 1703. I det stora nordiska kriget (1700-1721) lierade sig Danmark, Polen-Sachsen och Ryssland mot Sverige. Källor anger inte var Jonsson dog, men det året förekom fyra sammandrabbningar som alla var i Polen. Petter Andersson drunknade i Knipesjön år 1802. Soldaten Anders Johansson Tjäder blev tillfångatagen av Napoleons trupper år 1807 under kriget i Pommern. Om Magnus Jacobsson Tun uppges i Nykyrkeboken att han dog under den norska kampanjen år 1808. Torpet är numera privatägt så visa hänsyn och följ leden runt huset.

9. Gamla strandvallen. Leden går en sträcka nedanför en vall som tidigare var Knipesjöns strandkant. Här går du alltså på den gamla sjöbottnen. Sträckan ger viss omväxling då du kommer nära sjön.

10. Här fanns fram till år 1854 ett utlopp från Knipesjön som rann västerut via en högmosse och följde sedan vattendragen Kvarnöbäcken, Mullsjöbäcken och Tidan till Vänern och slutligen via Göta älv till Göteborg och ut i Kattegatt.

Högmossen ligger något väster om leden och kan skymtas genom vegetationen. Genom sjösänkningen är mossen betydligt torrare numera. Att vattenflödet vid Kvarnön sinade spelade kanske inte så stor roll då den kvarn som låg där lades ned redan år 1627. Däremot påverkades sågen vid Bredared längre nedströms.

11. Björkelund är ett torp från början av 1800-talet som då tillhörde Havstenshult. År 1901 ändrades beteckningen från torp till hus.

SERVICE

A. **Björkhaga Hotell & konferens** (Bosebygdsvägen 13, tel 0392-120 50, restaurang, logi).

B. **Marston Hill** (Havstenshultsliden 12, tel 070-336 60 37, www.marstonhill.com, boende med självhushåll).

C. **MSOK-stugan** (parkering vid infarten, rastplats med ett par bänkbord och grillplats på östra sidan av huset och TC strax norr om huset).

SYMBOLER

Eldplats
Logi
Matservering
Parkering
Rastplats
Torrklosett

0 200 400 600 m

Trycksak producerad av Mullsjö kommun
Foton: Glenn Larsson (GL), Lars Grehn (LG)

SERVICE

A Björkhaga Hotell
B Marston Hill
C MSOK-stugan

Kärret
Skogslund
Rävyls-backen
Hovmanstorp
Marbäcken
Knipesjön
Sjöbo
Knipan
Liabacka-viken
Rundgärdet
Viken
Fridhem
Ljungbacken
Björkelund
Rosenlund
Ekeled
Aspelund
MSOK-stugan
Start
Frikyrka
Havstenshult
Torpalyckan
Skola

Lokala Naturvårdssatsningen